

SAŽETAK

Istraživanje se bavi utjecajem informacije o spolnoj orijentaciji aktera na to kako će promatrač atribuirati postignuće te osobe na tipično muškom i tipično ženskom zadatku. Primijenjen je eksperimentalni nacrt faktorijalnog tipa. Manipulacija nezavisnim varijablama ostvarena je konstrukcijom eksperimentalnih priča. Nezavisne varijable bile su: spol aktera priče, spolna orijentacija aktera priče, vrsta zadatka, postignuće i spol promatrača. Zavisne varijable bile su procjene ispitanika na kauzalnim dimenzijama mjesta uzročnosti, stabilnosti i podložnosti kontroli, prikupljene primjenom Russellove skale kauzalnih dimenzija. Ispitanici su bili učenici prvih, drugih, trećih i četvrtih razreda gimnazije "Lucijan Vranjanin" u Zagrebu. Zadaci koji su u eksperimentalnim pričama korišteni kao tipično muški i tipično ženski dobiveni su u predistraživanju, u kojem je sudjelovalo 59 ispitanika. U glavnom istraživanju sudjelovalo je 350 ispitanika, 179 ženskih i 171 muških. Rezultati ukazuju na to da na kauzalnoj dimenziji stabilnosti postoji interakcijski efekt spola aktera, spolne orijentacije aktera, vrste zadatka i postignuća. Obrazac atribucije postignuća koji u tipično muškom ili tipično ženskom zadatku vrijedi za osobu heteroseksualne orijentacije, u istom zadatku vrijedi i za osobu suprotnog spola homoseksualne orijentacije. Na dimenzijama mjesta uzročnosti i podložnosti kontroli nije se pokazala interakcija ovih varijabli. Razlika izme u muških i ženskih promatrača u atribuiranju uspjeha i neuspjeha muških i ženskih aktera heteroseksualne i homoseksualne orijentacije u različitim zadacima nije se pokazala statistički značajnom niti na jednoj od tri kauzalne dimenzije.

Ključne riječi: atribucije; spolna orijentacija; spolni stereotipi; stereotipi o homoseksualcima

3

1. UVOD

Kognitivna socijalna psihologija postala je u posljednjih nekoliko desetljeća dominantan pristup u socijalnoj psihologiji. Pristalice ovog pristupa smatraju da se većina našeg ponašanja može razumjeti preko shvaćanja kako je svijet kognitivno reprezentiran: naših impresija, načina zaključivanja i kauzalnih atribucija. U istraživanjima socijalne kognicije naglasak je na kognitivnim procesima kao posrednicima izme u situacije u kojoj se pojedinac nalazi i njegovog ponašanja i doživljavanja. Čovjek nije pasivan promatrač svijeta oko sebe, on nastoji razumjeti različite događaje i druge ljude, kao i motive vlastitog ponašanja. U nastojanju da razumijemo događaje oko nas, često se pitamo zašto se nešto dogodilo, ili zašto je netko postupio na određen način. Naši zaključci o uzrocima ponašanja druge osobe bitni su jer određuju naše reakcije prema toj osobi i odluke vezane uz nju. Traženje objašnjenja i uzroka vlastitog i tuđeg ponašanja omogućuje nam da predvidimo i steknemo određenu kontrolu nad onim što se događa oko nas. Ipak, naši zaključci nisu uvijek objektivni, već su podložni raznim pogreškama i pristranostima.

1.1. Teorije atribucija

Teorije atribucija proučavaju kako ljudi objašnjavaju, odnosno čemu atribuiraju ili pripisuju uzroke vlastitog ponašanja i ponašanja drugih (Pennington, 1997). Kelley i Michela (1980) u svom cjelovitom modelu područja atribuiranja razlikuju antecedente i posljedice atribuiranja. Teorije koje se bave vezom izme u antecedenta (informacije, vjerovanja i motivacija) i atribucija nazivaju se teorije atribucija. U istraživanjima vezanim za teorije atribucija sistematski se zahvaćaju ili manipuliraju antecedenti, dok se posljedicama atribuiranja ova istraživanja ne bave. Teorije koje se bave vezom izme u atribucija i posljedica atribuiranja (ponašanje, emocije i očekivanja) nazivaju se atribucijske teorije. U istraživanjima vezanim za takve teorije manipulira se 4

**----- OSTATAK TEKSTA NIJE PRIKAZAN. CEO RAD MOŽETE
PREUZETI NA SAJTU. -----**

www.maturskiradovi.net

MOŽETE NAS KONTAKTIRATI NA E-MAIL: maturskiradovi.net@gmail.com